

2018-01-25

Förvaltningsrätten i Luleå

Box 849

971 26 Luleå

Yttrande i mål 2721-17 angående undersökningstillstånd för området Havsmon nr 1 i Karlsborgs kommun

Som juridiskt ombud har jag beretts möjlighet att yttra mig över Bergmästarens yttrande daterat 2017-12-22. Med anledning av detta vill jag framföra följande.

Inget av det Bergmästaren tar upp i sitt yttrande ändrar mina huvudmäns inställning i målet. Yrkandena kvarstår oförändrade.

Invändningar ur miljösynpunkt

Bergmästaren anför att de invändningar som mina huvudmän och andra framfört i målet inte ska prövas i samband med undersökningstillstånd enligt minerallagen.

Mina huvudmän vidhåller vad de i överklagandet anförts vad gäller Bergmästarens skyldighet att göra en fördragskonform tolkning av minerallagen på sådant sätt att kraven i EU:s miljölagstiftning uppfylls. Mot bakgrund av detta kan man vid prövning av undersökningstillstånd, oavsett vad som framgår av minerallagen, inte bortse från den påverkan och de olägenheter som riskerar uppkomma för människors hälsa och miljön.

Säkerhet

Av 2 kap 10 § minerallagen framgår att undersökningstillstånd ska förenas med de villkor som behövs för att skydda bl a allmänna intressen och enskilds rätt. Detta innebär att Bergmästarens prövning även ska omfatta bl a verksamhetens påverkan på allmänna intressen¹. Tillståndet ska också förenas med villkor om att tillståndshavare ska ställa säkerhet för ersättning enligt 7 kap 1 § minerallagen, dvs för skador och intrång som kan uppstå till följd av undersökningsarbete.

Det är av stor vikt att dessa villkor fastställs i undersökningstillståndet och inte i senare arbetsplan. Det framgår ju även av lagstiftningen som sådan att det är Bergmästaren som ska föreskriva sådana villkor i undersökningstillståndet, och inte av prospektören i arbetsplanen. Särskilt vad gäller de allmänna intressena såsom miljö- och kulturmiljöintressen finns stor risk att sådana inte fullt ut kan tillgodoses genom den tillämpning av minerallagen som Bergmästaren tillämpar. Det är långt ifrån självklart att dessa skyddsvärda allmänna intressen kommer att beaktas i önskvärd utsträckning när en arbetsplan upprättas. Arbetsplaner prövas vanligen endast sällan av Bergmästaren, utan upprättas av prospektören och delges därefter markägare och innehavare av särskild rätt innan den skickas till Bergmästaren redan gällande. En arbetsplan granskas inte heller av länsstyrelsen. Länsstyrelsen får endast en kopia av beslut i ärenden om fastställelse av arbetsplan.

Villkor ska vara rättssäkra och utformade så att det inte råder någon tvekan om vad som krävs av prospektören. Det ska gå att objektivt fastställa när en överträdelse har skett. Villkoren måste vara precist utformade, ändamålsenliga samt möjliga att följa upp och utöva tillsyn över.

EU-lagstiftning såsom ramvattendirektivet torde som framförts i överklagandet kräva att villkor föreskrivs så att direktivets krav inte överträds. Bergmästaren hänvisar angående krav mot förorening av yt- och grundvatten till förarbetena (prop 2004/05:40) där de metoder som används vid mineralprospektering anges många gånger medföra ingen eller relativt liten miljöpåverkan. Mina huvudmän anser det anmärkningsvärt att Bergmästaren hänvisar till ett sådant allmänt uttalande istället för att utgå från de faktiska förhållanden som gäller på nu aktuell plats. Det är vanligen en plats känslighet på grund av bland annat geologiska och hydrologiska omständigheter som avgör vilken påverkan undersökningsåtgärder får. Av vikt är även platsens skyddsvärdhet i förhållande till skyddade arter och livsmiljöer.

Vad gäller säkerhet gäller samma farhågor även där. Fastställande av säkerhet bör göras av myndighet i tillståndsbeslut och inte av prospektören i arbetsplan. Visserligen kan en icke godkänd säkerhet prövas av länsstyrelsen enligt 17 kap 2 § minerallagen, men då i ett senare skede. Detta försätter mina huvudmän i ett rättsosäkert läge.

¹ Även detta talar för att allmänna miljöintressen ska beaktas vid prövning av undersökningstillstånd.

Mina huvudmän föreslår, förutom tidigare framförda krav angående säkerheten, följande villkor:

- Att vatten som behövs för undersökningarna ej får tas utan mark/vattenägarens tillstånd.
- Att tillståndshavaren upprättar ett kontrollprogram för brunnar i området.
- Att markarbeten endast får utföras då risken för markskada är liten.
- Att tillståndshavaren följer markägarens anvisningar om tagande av väg.
- Att eventuella borrhål fylls igen senast 1 månad efter avslutat arbete.
- Att arbeten ej får utföras under fåglarnas häckningstid.

Länsstyrelsens inställning

Bergmästaren hänvisar till att Länsstyrelsen inte haft något att erinra mot de aktuella undersökningarna. Mina huvudmän vill dock påpeka att Länsstyrelsen i sitt yttrande framför farhågor gällande påverkan på riksintresse för naturvård och friluftsliv (Unden-Velenområdet samt Tiveden), nyckelbiotoper, vattenskyddsområde samt fornlämningar.

Mina huvudmän vill i sammanhanget även hänvisa till att Laxå kommun, Mariestads kommun samt Töreboda kommun motsätter sig tillstånd för prospektering. Även Karlborgs kommun har framfört farhågor över verksamhetens miljöpåverkan.

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Det faktum att vissa prospekteringsåtgärder kan komma att föregås av samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken ändrar inget av vad som framförs ovan. Ett sådant samråd omfattar inte påverkan på de enskilda intressen mina huvudmän har och de har heller ingen möjlighet till deltagande under samrådet, utan blir i så fall hänvisade till att överklaga.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck